MALTA

QORTI TA' L-APPELL

S.T.O. PRIM IMHALLEF

SILVIO CAMILLERI

ONOR. IMHALLEF

TONIO MALLIA

ONOR. IMHALLEF

JOSEPH AZZOPARDI

Seduta tas-26 ta' Gunju, 2015

Appell Civili Numru. 8/2013/2

Jenna Cutajar

v.

Oliver Cutajar

Il-Qorti:

Rat ir-rikros guramentat li permezz tieghu l-attrici esponiet:

“1. Illi r-rikorrenti u l-intimat izzewgu fl-14 ta’ Lulju 2007;

“2. Illi iz-zwieg ta’ bejn il-kontendenti tkisser irrimedjabilment minhabba li l-intimat rrenda ruhu hati fil-konfront tar-rikorrenti ta’ servizzi, theddid u ingurji gravi konsistenti fi swat, kif wkoll adulterju, u oltre dan minhabba f’inkompatibilita ta’ karattru;

“3. Illi minn dan iz-zwieg il-kontendenti kellhom zewg ulied lkoll minorenni u cioe’ Jack ta’ tmien snin u Myra ta’ sitt snin;

“4. Illi ir-rikorrenti giet awtorizzata b’digriet tal-Qorti Civili (Sezzjoni tal-Familja) li ggib in-numru 2029/12 tal-14 ta’ Novembru 2012 biex tipprocedi ghas-separazzjoni kontra l-intimat (Dok A);

“5. Illi il-fatti hawn fuq dikjarati tafhom hi personalment;

“Talbet in vista tal-premess li l-konvenut jghid ghaliex din il-Qorti m’ghandhiex:

“1. Tippronunzja bejn il-kontendenti l-hall taz-zwieg minhabba minhabba li iz-zwieg taghhom tkisser irrimedjabilment minhabba htija jew htijiet imputtabbli lill-intimat, billi huwa rrenda ruhu hati fil-konfront taghha ta’ sevizzi, theddid u ingurji gravi, kif ukoll minhabba f’inkompatibilita ta’ karattru u adulterju u tawtorizza lill-esponenti tghix separata minn ma zewgha;

“2. Tordna li l-kura u l-kustodja tal-minuri imsemmija tigi fdata f’idejn l-esponenti;

> “3. Tikkundanna lill-konvenut jhallas lill-attrici ghaliha u ghall-ulied minuri imsemmija retta alimentarja f’dak l-ammont u taht dawk il-modalitajiet li jidhrilha xierqa;
>
> “4. Tiddikjara xolta u terminata il-komunjoni tal-akkwisti ezistenti bejn il-kontendenti u tillikwida l-istess komunjoni tal-akkwisti u tordna li l-oggetti formanti l-istess komunjoni jigu maqsuma f’zewg porzjonijiet komposti kif jigi stabilit u ordnat minn din il-Qorti, liema porzjonijiet jigu assenjati wahda lir-rikorrenti u l-ohra lill-intimat u dan okkorrendo ghall-finijiet ta’ din it-talba bl-opera ta’ periti nominandi;
>
> “5. Tordna li l-beni dotali u parafernali tal-esponenti jigu assenjati lilha;
>
> “6. Tordna id-dekadenza tal-intimat mill-jeddijiet konjugali kif mahsub fl-artikoli 48 u 51 tal-Kap. 16 tal-Ligijiet ta’ Malta;

“Bl-ispejjez kontra l-intimat ingunt in subizzjoni;”

Rat illi l-konvenut, debitament notifikat, ma pprezentax risposta u ghalhekk huwa kontumaci;

Rat is-sentenza tal-Qorti Civili (Sezzjoni Familja) moghtija fis-27 ta’ Gunju 2013 li permezz taghha l-Qorti ddecidiet illi:

> “1. Tilqa’ l-ewwel talba tar-rikorrenti b’dan li tippronunzja d-divorzju bejn il-partijiet;
>
> “2. Tilqa’ t-tieni talba tar-rikorrenti b’dan li tafda l-kura u l-kustodja tal-minuri f’idejn l-istess rikorrenti b’mod esklussiv;

"3. Tilqa' t-tielet talba tar-rikorrenti b'dan li tiffissa s-somma ta' €200 fix-xahar bhala manteniment ghall-istess rikorrenti, liema manteniment ghandu jibqa' percepit sakemm l-istess rikorrenti ma tkunx qieghda tahdem jew sa' zmien massimu ta' sena skont liema eventwalita' ssehh l-ewwel u s-somma ta' €225 kull erba' gimghat rapprezentanti l-manteniment ghal kull minuri, liema manteniment jithallas mill-intimat kull erba` gimghat u li jinkludi fih l-ispejjez relattivi ghas-sahha u l-edukazzjoni tal-istess minuri. Tali manteniment ghandu jibqa' jithallas sakemm kull minuri jaghlqu l-eta' ta' tmintax –il sena b'dan li f'kaz li jibqghu jistudjaw fuq bazi *full-time* bejn l-eta' ta' tmintax –il sena u tlieta u ghoxrin sena, allura l-manteniment jibqa' jkun dovut.

"4. Tilqa' r-raba' talba tar-rikorrenti u konsegwentement tiddikjara xolta l-komunjoni tal-akkwisti skond il-paragrafu intitolat 'Dwar it-talba ghax-xoljiment tal-komunjoni tal-akkwisti';

"5. Tastjeni milli tiehu konjizzjoni tal-hames talba *stante* li l-partijiet ma ressqu ebda prova dwar dan;

"6. Tilqa' s-sitt talba tar-rikorrenti b'dan li tapplika kontra l-intimat id-disposizzjonijiet tal-Artikolu 48 (a), (b) u (d) fil-konfront tal-istess intimat.

"Bl-ispejjez hekk kif mitluba kontra l-intimat."

Il-Qorti waslet ghal din id-decizjoni (limitatament ghal dak li jirrigwardja l-manteniment, peress li dan l-appell huwa ristrett appuntu dwar din il-parti tas-sentenza) wara li ghamlet dawn il-konsiderazzjonijiet:

"Il-Qorti tirrileva li kif qalet din l-istess qorti hekk kif diversament preseduta fil-kawza fl-ismijiet **Georgina Schembri pro et noe vs Dino Schembri** deciza nhar it-28 ta' Ottubru 2002, l-obbligi tal-manteniment tal-konjugi huma regolati bl-artikolu 3 tal-Kap. 16 b'dan pero' li tali manteniment ghandu jinghata skond il-bzonn ta' min jitolbu u l-mezzi ta' min ghandu jaghtih (ara l-Artiklu 20 tal-Kap. 16). Dan ifisser li l-mara llum ghandha r-responsabbilitajiet taghha u trid

necessarjament terfa' dan il-piz mar-ragel taghha ghaliex wara kollox ghandha wkoll il-kapacita' li tmur tahdem.

"Mill-provi jirrizulta li l-intimat ghandu introju minimu peress li jaqla l-paga minima fil-ligi filwaqt li r-rikorrenti tghix fuq l-ghajnuna socjali. Issir referenza ghax-xiehda tar-rapprezentanti tad-Dipartiment tas-Sigurta' Socjali fejn jiddikjaraw l-introjtu tal-istess rikorrenti flimkien mac-*children's allowance*.

"Il-qorti hija tal-fehma li r-rikorrenti hija kapaci tahdem izda sakemm issib xoghol fuq bazi *full-time, stante* li l-intimat huwa unikament responsabbli ghas-separazzjoni ta' bejn il-partijiet, ghandu jhallas is-somma ta' €200 fix-xahar bhala manteniment ghall-istess rikorrenti, liema manteniment ghandu jibqa' percepit sakemm l-istess rikorrenti ma tkunx qieghda tahdem jew sa' massimu ta' sena mis-sentenza odjerna skont liema eventwalita' ssehh l-ewwel.

"Dwar il-manteniment ghall-minuri, l-Qorti taghmel referenza ghar-rikors tar-rikorrenti datat it-18 ta' Ottubru 2012[1] u d-digriet taghha tat-8 ta' Mejju 2013[2] u li permezz tieghu l-intimat gie ordnat ihallas l-ammont ta' €400 fix-xahar bhala manteniment ghal uliedu *oltre* nofs l-ispejjez kollha tas-sahha u l-edukazzjoni tal-istess minuri. Mill-assjem tal-provi kollha, u anke tenut kont tal-fatt li l-minuri ser ikomplu jirrisjedu flimkien mar-rikorrenti kif wara kollox ilha taghmel ghall-anqas miz-zmien li l-intimat allontana ruhu mid-dar matrimonjali, abbinat mal-fatt li l-istess intimat qatt ma hallas l-ispejjez relattivi ghas-sahha u l-edukazzjoni tal-ulied, il-qorti thoss li jkun opportun li tali manteniment ikun jinkorpora fih ukoll l-ispejjez relattivi tas-sahha u l-edukazzjoni li jidher li l-intimat ma jaghmilx tajjeb ghalihom. Fic-cirkustanzi, l-qorti thoss li l-intimat ghandu jhallas manteniment ta' Euro 225 kull erba` gimghat ghal kull wild sabiex dan itaffi parti mill-ispejjez relattivi ghas-sahha u l-edukazzjoni tal-istess minuri."

Rat ir-rikors tal-appell tal-konvenut fejn talab li din il-Qorti tirrevoka u tbiddel is-sentenza msemmija billi tilqa' l-aggravji tieghu billi thassar il-parti fejn gie akkordat il-manteniment lill-attrici ghaliha u ghal ulied il-partijiet u tnaqqas appuntu dan il-manteniment akkordat mill-istess sentenza;

[1] Esebit a fol 79a tal-process

[2] Esebit a fol 80 tal-process

Rat ir-risposta tal-appellata li permezz taghha filwaqt li opponiet ghat-talbiet tal-appellant, talbet li s-sentenza tigi konfermata;

Rat il-verbal tas-seduta tat-12 ta' Mejju 2015 li permezz tieghu l-kawza thalliet ghas-sentenza wara li l-Avukati trattaw l-appell;

Ikkunsidrat:

L-Aggravji tal-Appellant

L-aggravji tal-appellant huwa limitat ghall-hlas ta' manteniment li gie ordnat ihallas u qed jallega illi huwa ma ghandux il-mezzi biex ihallas ghall-ammont likwidat mill-ewwel Qorti; jghid li jhallas €200 fix-xahar bhala kera ghall-fond fejn jabita u jekk wiehed jiehu in konsiderazzjoni l-ammont likwidat mill-Qorti biex ihallas l-alimenti fil-prattika ma jibqaghlu xejn. Mill-bqija tas-sentenza ma sarx appell.

Wiehed l-ewwel nett ghandu jifthem li f'ezercizzju bhal dak li taghmel Qorti meta tiffissa hlas ta' manteniment l-istess Qorti tkun qed taghmel apprezzament tal-fatti li jkollha quddiemha u mbaghad skont l-artikoli relattivi tal-Kodici Civili tasal ghal konkluzzjoni taghha dwar x'ghandu jkun l-ammont gust li jithallas. Ghandu jinghad allura, li ghal dak li huwa apprezzament tal-fatti, kif qalet din il-Qorti tal-Appell fil-kawza fl-ismijiet **Phyliss Ebejer v.**

Joseph Aquilina (10 ta' Jannar 1995) *"il-Qorti tal-Appell tiddisturba biss id-diskrezzjoni ezercitata mill-Ewwel Qorti f'kazijiet eccezzjonali meta si tratta ta' valutazzjoni ta' fatti."* Biex din il-Qorti tbiddel is-sentenza tal-ewwel Qorti fuq dan ir-rigward iridu jirrizultaw lil din il-Qorti *"ragunijiet validi bizzejjed biex jitfghu dubbju ragonevoli fuq il-gustizzja tal-apprezzament tal-provi li ghamlet l-ewwel Qorti* (**Paul Formosa v. Salvu Debono – 5 ta' Ottubru 2001**).

Dan l-insenjament huwa segwit f'diversi sentenzi; madankollu *"Din il-Qorti pero` tapprezza wkoll li d-dover taghha xorta huwa li tezamina sewwa l-provi mressqa u barra minn hekk, huwa wkoll importanti li l-istess provi u l-konkluzjonijiet ta' kif graw il-fatti in kwistjoni jigu evalwati sewwa u interpretati skont il-ligijiet taghna u l-gurisprudenza l-aktar ricenti u kostanti fil-materja."* (**Attard et v. Direttur tas-Sahha, Qorti tal-Appell, 30 ta' Mejju 2014).**

Jekk wiehed jaghsar it-talbiet tal-appellant f'dan l-appell huwa qed jitlob li jitnaqqas l-ammont li ordnatlu jhallas l-ewwel Qorti bhala manteniment ghal uliedu. Din il-Qorti fil-kawza fl-ismijiet **Catherine Mifsud v. Louis Mifsud (deciza fil-25 ta' Ottubru 2013)** fejn intqal li *"Il-manteniment ma huwiex xi dritt sagrosant ta' min jissepara izda jigi ordnat il-hlas tieghu meta **hemm il-bzonn** (l-Artikolu 20.1 tal-Kodici Civili jghid li l-manteniment ikun dovut skont **il-bzonn** ta' min qed jitolbu)."* Skont is-subincizi l-ohra tal-istess artikolu l-manteniment ghandu jigi ffissat skont il-mezzi ta' min huwa obbligat jivversah

u dawn il-mezzi jinkludu l-qliegh mill-attivita` tieghu u anke l-utili tal-beni tieghu.

Naturalment din il-Qorti (illi incidentalment hija kostitwita bl-istess mod li kienet kostitwita dakinhar li nghatat dik is-sentenza) taqbel ma' dan li intqal. Madankollu applikat ghal kaz in ezami, ma tarax kif dan l-insenjament imur kontra s-sentenza appellata.

Stabbilit dan, il-Qorti allura trid tara' jekk tenut kont tal-provi prodotti, l-ammont li l-appellant gie ordnat ihallas huwiex eccessiv kif qed jghid hu. Kif issemma, huwa gie ordnat ihallas €200 fix-xahar ghal martu ghal perjodu ta' sena u €225 fix-xahar ghal kull wild (tnejn); kwindi ghal total ta' €650 meta hu jghid li bhala paga ghandu €620 mensili. Dan ma jeskludix li huwa fil-fatt ghandu xi introjtu iehor sija pure okkazjonali. Naturalment il-Qorti ma hijex se tiehu kont tal-ispejjez li l-appellant dahal fihom in konnessjoni mal-"familja gdida" tieghu ghaliex kif sewwa qal id-difensur tal-appellata fit-trattazzjoni tieghu, din hija problema tieghu li jrid jara kif isolviha huwa stess minghajr ma jitnaqqas is-sostenn ghall-appellata u aktar u aktar ghal ulied il-kontendenti. Biss il-Qorti taqbel li ghal perjodu ta' sena se jkollu problemi rejali biex ihallas li anke ghal gid tal-istess appellata u uliedha jkun tajjeb li jigu allentati. Ghalhekk din il-Qorti fuq l-iskorta tas-sentenza **Brigitte Vella v. Richard Vella** deciza minn din l-istess Qorti fis-27 ta' Frar 2015 se tnaqqas l-ammont li l-appellant ghandu

jhallas ghall-minuri ghal perjodu ta' sena (dejjem jekk l-appellata f'dak il-perjodu ma jkollhiex impjieg) b'€50 ghal kull wild – u cioe` ghal dak il-perjodu li jrid ihallas manteniment lill-martu – izda jsir ta' €225 (u allura kemm illikwidat l-ewwel Qorti) ghal kull wiehed mill-wild meta dan l-obbligu ta' manteniment lil martu jieqaf.

Din il-Qorti ma tarax li l-appellata ghandha thallas xi spejjez tal-proceduri ghaliex huwa evidenti mis-sentenza appellata u mill-provi prodotti fil-kawza li l-appellant ghandu jhallas l-ispejjez imsemmija.

<u>Decizjoni</u>

Ghal dawn il-motivi l-Qorti tiddeciedi l-appell billi tilqghu biss billi tordna li sakemm l-appellant jibqa' jhallas is-somma ta' mitejn Euro (€200) fix-xahar bhala manteniment lill-appellata, l-ammont li ghandu jhallas ghal manteniment ta' ulied il-partijiet ghandu jkun ta' mija u hamsa u sebghin Euro (€175) fix-xahar <u>ghal kull wild</u> izda meta l-obbligu li jhallas lill-martu manteniment jieqaf, l-istess manteniment li ghandu jhallas ghal uliedu jkun ta' mitejn u hamsa u ghoxrin Euro (€225) fix-xahar ghal kull wild – *rebus sic standibus* – u mill-bqija tikkonferma interament is-sentenza appellata kompriz il-kap tal-ispejjez.

L-ispejjez tal-appell ukoll a karigu tal-appellant.

< Sentenza Finali >

---------------------------------TMIEM---------------------------------